

pútnický list

marec - apríl 2018

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

BRATISLAVA a okolie

BÁČ

Kláštor a Kostol sv. Antona v Báci bol od začiatku obľúbeným mariánskym pútnickým miestom celého Žitného ostrova. Na sviatok sv. Františka (4. októbra), v deň sv. Antona (13. júna), ale zvlášť na púť Porciunkuly (2. augusta) prichádzali veriaci hromadne, takže tunajší rehoľníci ich nestačili vyspovedať a prosili spovedníkov z blízokých kláštorov o výpomoc.

Podľa tradície v susednej obci Dobrohošť sa v roku 1703 vybral na pole sedliacky mládenec Martin Liszkay na voze so záprahom volov a tak nešťastne vystúpil na voz, že spadol a voz ho prešiel. Navonok nemal na tele nijaké zlomeniny, ale utrpel ťažké vnútorné zranenie, takže musel pol roka ležať a ani pohnúť sa nevládal. Keď videl, že lekári sú bezmocní, prosil o pomoc preblahoslavenú Pannu Máriu a sľúbil jej, že keď ho uzdraví, dá jej namaľovať obraz. Jeho zdravotný stav sa zázračne zlepšil a čoskoro vyzdravel. Martin Liszkay dodržal svoj sľub a u významnejšieho maliara v Bratislave dal namaľovať obraz preblahoslavenej Panny Márie. Gvardián (predstavený) kláštora dovolil, aby obraz zavesili za hlavný oltár na stenu. V tom čase sa tu rehoľníci denne modlievali večery, laickí bratia obraz stále

ozdobovali kvetmi. Veriaci si ho tiež obľúbili a keď podľa zvyku obišli hlavný oltár, vždy sa ho dotkli a po-
bozkali ho. Hoci obraz nebol umeleckou maľbou – zjav Panny Márie bol taký príťažlivý, že si získal obľubu všetkých.

19. júna 1715 začal zázračný obraz Panny Márie viackrát slziť krvavé slzy. Správa o zázraku sa rozšírila po celom okolí, celý deň sa ľudia hromadne hrnuli do kostola, aby sa na vlastné oči presvedčili o pravdivosti tejto veci. Slzenie obrazu sa opakovalo niekoľko dní a po preskúmaní udalostí bolo uznané, že na obraze je stopa 28 väčších krvavých kvapiek a aj na ráme sú viditeľné stopy viacerých. Po viacnásobnom preskúmaní udalosti napokon ostrihomský arcibiskup povolil, aby bol obraz vystavený k verejnej úcte.

Od tohto času každý rok hromadne putujú ľudia do Svätého Antona, aby si pred zázračným obrazom vyprosili pomoc od preblahoslavenej Panny Márie. V roku 1737 udelil pápež Klement XII. plnomocné odpustky všetkým, ktorí na výročie zázraku navštívia kostol vo Svätom Antone, vyspovedajú sa, prijmu Eucharistiu a pomodlia sa na úmysel svätého otca. Túto výsadu im udelil na večné časy.

Text bol so súhlasom Rímskokatolíckeho farského úradu v Báci prevzatý zo stránky www.obecbac.sk a zverejnený na www.putnickemiesta.sk.

info o pútnických miestach na: www.putnickemiesta.sk

PÚTNICKÝMI CESTAMI BRATISLAVY a okolia

Pútnickou cestou do Báu – púť románskymi kostolíkmi na juhu Slovenska

Nedaleko Bratislavy sa nachádza nevšedné mestečko Báu. Mnoho cykloturistov trávi víkendy práve na veľmi peknej cyklotrase - hrádzi, pri vodnom diele Gabčíkovo, ale málokto príde až do Báu. Preto Vás tam dnes pozývam či na bicykloch alebo pešo. Putovanie začneme v Trnave, pretože Trnava a Báu majú prepojenú históriu. Trnavčania na čele s biskupom putovali do Báu už v roku 1716, necelý rok po zázraku na Milostivom obraze. Obraz o tejto slávnej púti - procesii nájdete aj dnes v tunajšom kostole. Cestu v dĺžke cca 70 km si môžete rozdeliť na tri dni.

Z Trnavy pútnická trasa vychádza z časti Tulipán, po Bratislavskej ulici smerom k obci Hrnčiarovce nad Parnou. Po prechode touto obcou cesta pokračuje smerom na Voderady, avšak hneď za Hrnčiarovcami odbočíme vpravo na neoznačenú, ale spevnenú asfaltovú cestu, ktorá vedie k vodnej nádrži Ronava. Nádrž sa dá pekne obísť a cesta vedie cez dedinku Pác do obce Slovenská Nová Ves. Prvou poľnou cestou pred dedinou sa dostaneme do obce Čataj. Pútnická trasa pokračuje asfaltovou, ale nie veľmi frekventovanou cestou, ktorá spája Čataj s Boldogom. V Boldogu sa nachádza zaujímavý románsky kostolík zasvätený Panne Márii. Pôvodne ranorománsky kostolík Nanebovzatia Panny Márie bol vybudovaný niekedy v 11. – 12. storočí. Na stavbu bol okrem iného použitý kamenný materiál zo starovekej rímskej hrobky. V murive nájdeme náhrobný kameň istého Quinta Atilia Prima pochádzajúci z prelomu 1. a 2. storočia. Nápis na tomto kameni predstavuje najstaršiu pamiatku svojho druhu na Slovensku. Je starší dokonca aj ako známy rímsky nápis na trencianskej hradnej skale. Ďalšia významná pamiatka sa nachádza v interiéri kostolíka. Ide o unikátnu figurálne zdobenú kamennú krstiteľnicu, ktorá sa pre svoju výnimočnú kultúrno-historickú hodnotu dostala v roku 2009 i na slovenskú poštovú známku. Po predchádzajúcej dohode s miestnym pánom farárom je možné prenocovať aj na fare. Spacák a karimatka je potrebná ☺. Kto chce môže ísť ešte asi o 1,2 km ďalej a prenocovať na niektorom z prívátov v mestečku Senec. Senec je príjemný na večerný relax a v lete je tu i výborná zmrzlina. Ráno druhého dňa treba vyraziť zavčas, aby sme sa vyhlí dopravnej špičky. Pútnická trasa pokračuje smerom k Novej dedinke. Na konci Senca sa dá zísť poľnou cestou a pokračovať po spevnenej kamenistej cestičke až k začiatku tejto obce. Potom pútnická cesta pokračuje do polí k zaujímavému románskemu kostolíku Premenenia Pána. Pôvodné patrocinium kostola bolo: sv. Filipa a Jakuba. Kostolík stojí na umelo vyvýšenom kopci – mohyle. Je tu maličký cintorín a v lete i dostatok tienistých miest na odpočinok, relax, modlitbu. Fotografom sa ponúka aj nádherná scenéria. Od kostolíka je potrebné vrátiť sa späť do dedinky a pokračovať po asfaltovej ceste smerom na Tomášov. Odporúčam dať si tu obed ☺ - je tu pizzeria a pohostinstvo. Tým, ktorí chcú zažiť ozajstný luxus chutí, odporúčam reštauráciu v kaštieli. Nie je to však lacná záležitosť ☺. Kaštieľ v Tomášove je ozaj veľmi pekný. Má svoju minulosť, slávu i bolesť a v súčasnosti je pomerne často vyhľadávaným luxusným spoločenským miestom v blízkosti Bratislavy. Obkolesuje ho jeden z najstarších anglických parkov u nás. Park je voľne otvorený pre verejnosť a prechádzku v ňom určite zaradíte do svojho programu. Z Tomášova vedie pútnická cesta po cyklotrase č. 2006 smerom na Studené a Miloslavov až do mestečka Dunajská Lužná. Dunajská Lužná je starobyľným mariánskym pútnickým miestom. Farský kostol Povýšenia Svätého Kríža spravujú otcovia Dominikáni a na jeho hlavnom obraze nájdete milostivú sochu Panny Márie s dieťaťom. Kostol ju získal od mníchov z kláštora Celldömölk, ktorí utiekali pred Turkami. Miestne púte boli obnovené v roku 1995. S nocľahom je to tu ťažšie, ale nenároční pútnici určite niečo nájdú. Treba sa však informovať vopred a nie až na mieste. Ráno sa pokračuje po cyklotrase č. 2006 až do dedinky Hamuliakovo. Tu sa môžete vydať po modrej turistickej značke, ktorá Vás privedie až na hrádzu k vodnému dielu. Putovať tak blízko tejto „ohromnej vody“ je jedinečný zážitok. Zhruba po kilometri odbočíte z hrádzu do dedinky Hamuliakovo. Nájdete tu ozajstný skvost sakrálnnej architektúry Žitného ostrova – kostol Svätého Kríža z 13. st. Patrí medzi najvýznamnejšie tehlové románske stavby na Slovensku. Odporúčam všimnúť si maliarsku freskovú výzdobu z druhej polovice 14. storočia. Ide o gotické nástenné maľby s motívami starých cirkevných symbolov. Pútnická cesta pokračuje opäť po hrádzi okolo Šamorína až k časti Čilistov. Tu je reštaurácia i hotel. V tejto časti cesty treba zísť z hrádzu a pokračovať pod ňou. Chodník vedie k spevnenej ceste, ktorá Vás dovedie do Báu, k pútnickému kostolu sv. Antona Paduánskeho. V tunajšom, kedysi františkánskom kláštore, boli v 50-tych rokoch 20. st. internovaní slovenskí biskupi a predstavitelia mužských reholí. Milostivý slziaci obraz Panny Márie s Ježiškom sa nachádza na hlavnom oltári. Relikvia s paténou, na ktorej boli kedysi viditeľné krvavé slzy Panny Márie je uložená v sakristii. Slávne, veľké púte do Báu sa konali na sviatok sv. Antona a sv. Františka i na sviatok Porciunkule. Dnes je areál väčšinou tichý, oživa len v čase hlavnej púte. V Báu sa nachádza len jedno ubytovacie zariadenie a vlakové spojenie smerom na Bratislavu je možné len cez obce Veľká/Malá Paka, ktoré sú od Báu vzdialené cca 5 km. S tým treba počítať a dohodnúť si buď odvoz k vlaku, alebo nocľah v Báu. (kompletnú mapu nájdete na: www.spojeneruky.sk)

zdroje: www.slovakianguide.com, www.apsida.sk, www.dunajskaluzna.sk, www.dajama.sk, www.obecbac.sk

PÚTNICKÉ MIESTA v BRATISLAVE a okolí

Svätý Jur

Báu
Bratislava - Kalvária
Doľany
Dunajská Lužná
Hrad Červený Kameň
Ivanka pri Dunaji
Marianka
Pezinok
Podunajské Biskupice
Slovenský Grob
Svätý Jur
Štefanová
Zlaté Klasy

Slovenský Grob

BRATISLAVA a okolie

Marianka

Marianka je najstaršie pútnické miesto na Slovensku, jeho pôvod a história je sčasti zahalená legendami. Historici rádu pavlínov, ktorý toto miesto spravoval, zapísali ústne tradovanú legendu o pustovníkovi, ktorý žil v tomto údolí a z hruškového dreva si vytesal sošku Panny Márie (podľa pavlína Ľudovíta Kummera to bolo v roku 1030). Počas nepokojov, ktoré nastali v Uhorsku po smrti kráľa Štefana, pustovník musel zo svojho miesta utiecť. Sošku skryl do búrľavého stromu. Našla sa o niekoľko desaťročí neskôr. Spôsob ako sa soška našla je tiež zahalený. Najznámejšie tradovaná legenda hovorí, že v údolí žil zbojník, ktorému sa narodili ťažko postihnuté deti. Keď to nešťastný otec videl, sľúbil že napraví svoj život a dal sa na pokánie. Vo sne sa mu vraj zjavila Matka Božia a ukázala mu miesto, kde má kopáť v zemi, nájsť tam sošku a pod ňou prameň. Ak vo vode prameňa vykúpe deti, budú zdravé. Tak sa aj stalo a bývalý zbojník zasvätil po tejto udalosti svoj život Božej službe. História pútnického miesta sa začína písať od roku 1377, keď sa tu zastavil uhorský kráľ Ľudovít I. Veľký, z rodu Anjou. On položil základný kameň kostola a zveril správu pútnického miesta rádu Pavlínov. V roku 1380, keď bol kostol dostavaný, ten istý kráľ slávnostne preniesol milostivú sošku na hlavný oltár.

Kostol Narodenia Panny Márie je pôvodne gotický. Gotickú konštrukciu si aj zachoval. Koncom sedemnásteho storočia bol na náklady cisára Leopolda I. rekonštruovaný v barokovom slohu. Z tohto obdobia pochádzajú štuky, maľby, ozdoby a bočné oltáre, ktoré sa nachádzajú v lodi kostola. Aj presbytérium bolo prestavané v barokovom štýle, ale koncom devätnásteho storočia (1877) bolo regotizované. Z tohto obdobia pochádza neogotický hlavný oltár, bočný oltár Božského Srdca Ježišovho a vitráže v oknách kostola. Väčšina architektonických pamiatok v mariánskom údolí pochádza z obdobia baroka. Lurdská jaskyňa a krížová cesta boli postavené v prvej polovici dvadsiateho storočia.

Rád pavlínov spravoval pútnické miesto od spomínaného roku 1377 do roku 1786. Na tomto mieste zažil slávny rozkvet ale aj úpadok a zánik. Od šestnásteho storočia sídlil v Marianke generálny predstavený rádu a pavlíni tu mali aj teologické štúdium. Generálny predstavený mal právo udeľovať doktorát teológie.

V roku 1786 Jozef II. zrušil okrem iných aj rád pavlínov a tak Marianku dlhé roky spravoval diecézny klérus. Kláštor neskôr kúpil knieža Schwarzenberg z Orlika nad Vltavou, ktorý ho prestaval v klasicistickom štýle na poľovnícky zámoček. Z kláštora sa stal kaštieľ, ktorý vlastnilo viacero grófskych rodín.

Od roku 1927 do roku 1950 pútnické miesto spravuje Kongregácia bratov tešiteľov, ktorá vznikla v roku 1922. V roku 1936 dali tešitelia postaviť krížovú cestu so sochami v životnej veľkosti. V roku 1950 bola kongregácia násilne zlikvidovaná spo-

lu s ostatnými rehoľami na Slovensku, ale od roku 1990 sa znova ujala správy Marianky. Tešitelia zrekonštruovali kostol a bývalý pavlínsky kláštor (kaštieľ), ktorý slúži ako pútnický a exercičný dom. V súčasnosti v Marianke sídli generálny predstavený Kongregácie tešiteľov.

Kostol Narodenia Panny Márie bol 31. júla 2011, dekrétom pápeža Benedikta XVI., povýšený na baziliku minor.

*Text poskytol: vdp. Marek Vadrna,
Rímskokatolícky farský úrad Marianka
<http://www.bazilikamarianka.sk>*

PÚTNICKÝMI CESTAMI BRATISLAVY a okolia

Pútnickou cestou do Marianky

Bratislavský región ponúka niekoľko pekných pútnických ciest, napr. Z Dolian (od kaplnky sv. Leonarda) cez Malé Karpaty do Sološnice (pútnické miesto spojené s Božským Srdcom), ale ja Vám dnes predstavím jednu z tých dlhších, tzv. víkendových pútnických ciest, ktorá prechádza už spomenutou dedinkou Dolany a spája mariánske pútnické miesta: Trnavu a Marianku. Meria cca 60 km. Putovanie začneme v Trnave. Okolo kalvárie sa dostaneme na Orešiansku cestu (cyklotrasa 2204) avšak pútnici hneď na začiatku prejdú doláva na neoznačenú, ale dobre spevnenú poľnú cestu a držia si smer Zvončín, potom Suchá nad Parnou. V Suche nad Parnou treba prejsť Sušianskym hájom. Vede ponad priehradu a lesný chodník končí v dedine Dlhá. Z Dlhej prejdeme cyklotrasou 8215 na Matildin dvor a cez vinohrady sa dostaneme cca po 500 m na zelenú turistickú značku. (pozn. nie je dobre značená, na prvej lesnej križovatke treba odbočiť vľavo). Tento turistický chodník vedie do Dolian. Unavenejší môžu prenocovať v penzióne Ompitál (pozn. cena na noc 17 €), tí zdatnejší sa cestou cez vinohrady dostanú do dedinky Častá, kde sú tiež dva penzióny Astra a Eva, oba cca 10 €/noc). Kaplnka sv. Leonarda je pútnickým miestom a neďaleko Dolian (po hlavnej ceste smerom na Častú) sa nachádza aj iná pútnická kaplnka - sv. Rozálie (v katastri obce Štefanová). V prvom dni sa dá pokračovať aj ďalej a to zelenou značkou cez zámok Červený Kameň, kde sa koná mariánska púť vždy v auguste, potom po modrej smerom na Hornú Pílu a Papierničku. V lesoch je aj možnosť ubytovania sa a to v Stredisku detskej misie Prameň. Stredisko však býva počas víkendov a letných prázdnin plne obsadené, preto je dôležité nocľah rezervovať vopred. Ďalšie možnosti ubytovania ponúka lokalita Modra Piesok a Zochova chata, avšak ide o cenovo drahšie možnosti. Zo Zochovej chaty trasa pokračuje červenou turistickou značkou cez Tisove skaly, k rozhľadni Veľká Homola (v súčasnosti je uzavretá). Trasa pokračuje červenou značkou, alebo aj zelenou turistickou značkou smerom na Zumberg a do Pezinka ku kaplnke sv. Rozálie (pútnické miesto). Po asfaltovej cyklotrase 8006 sa pútník dostane do časti Limbach. Odtiaľ treba vyraziť po zelenej turistike smerom na Neštich (časť obce Sv. Jur). Treba byť opatrný a držať sa tabuliek, ktoré ukazujú smer Tri bresty. Je to asfaltovo kamenistá cesta. Hodí sa dobrá mapa. Prenocovať sa dá v horskom hoteli Eva v Neštichu. Odporúčam navštíviť jedinečný kostol sv. Juraja vo Svätom Jure. Je vzdialený asi 1 km od horského hotela. Tretí, záverečný deň nie je náročný. Z dedinky vedie cesta po žltej turistike cez zrúcaninu hradu Biely Kameň. Pútnická cesta je v tejto časti pomerne bohato zastúpená božími mukami, pri ktorých sa môžete zastaviť v krátkom rozjímaní. Žltá značka vedie až na lúku k Bielemu krížu, kde sa nachádza malý horský bufet. Cez víkend je vždy otvorený. Zastavuje sa tu pomerne veľa turistov i cyklistov. Stretávajú sa tu viaceré značky. Treba byť opatrní, pútnická cesta pokračuje žltým značením. I keď ide o turistický chodník využívajú ho aj mnohí cyklisti, preto najmä v čase víkendu zvýšte opatrnosť. Žltú značku opustíte až na tzv. Svätom vrchu – časť Klčovnice, na rázcestí, kde sa stretá žltá s červenou. Do Marianky - k bazilike Narodenia Panny Márie pridete po červenej turistike. Pútnický areál je veľmi pekný. Ponúka krížovú cestu, svätú studňu s očným prameňom i Lurdskú jaskyňu. Nachádza sa v ňom aj viacero kaplniek. Dedinka ponúka rôzne stravovacie služby a kongregácia Bratov tešiteľov z Getseman vedie exercičný a pútnický dom, kde sa dá prenocovať. Nocľah si rezervujte vopred. Spojenie s Bratislavou zabezpečuje linka MHD, ale do hlavného mesta sa dá prejsť aj peknou lesnou cestou, ktorá je pomerne dobre značená – červenou farbou. Len pri výchoze z Marianky treba zvýšiť pozornosť, lebo značka začína až za dedinou. (kompletnú mapu pútnickej cesty nájdete na portáli www.spojeneruky.sk)

UPOZORNENIE:

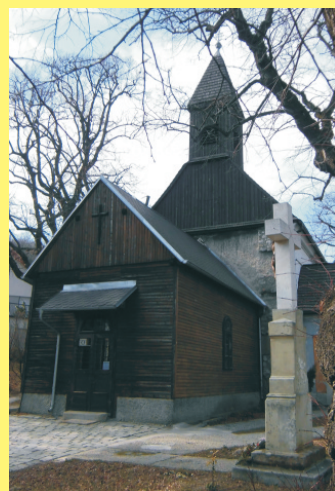
Jednodňová skupinová pešia - tzv. rodinná - púť do Marianky sa koná pravidelne 8.mája. Vede z Bratislavy - Rače a sprevádzajú na nej viacerí trnavskí kňazi. Vzdialenosť je cca 10 km.

Pravidelná mesačná púť

Sprevádzajúci - pútnické bratstvo pod záštitou bratislavskej farnosti Kalvária Panny Márie Snežnej a farský úrad Marianka - Bratia Tešitelia organizujú každý mesiac pešie púte Bratislavská kalvária - Železná studnička - Kačín - Marianka. Viac info na www.sprevadzajuci.sk

„STRATENÉ“ PÚTNICKÉ MIESTA - DÚBRAVKA

V tomto roku si pripomínáme 160. výročie zjavenia Panny Márie v Lurdoch. Na Slovensku máme mnoho kaplniek i jaskýň s výjavom zjavenia Krásnej Pany a malej kľačiacej Bernadety. Jedna z nich sa nachádza aj v blízkosti Kaplnky Ružencovej Panny Márie v starej Dúbravke. Kaplnka neďaleko farskej budovy je v súčasnosti už zabudnutým pútnickým miestom. V minulosti však patrila k významným pútnickým miestam, kde sa stretávali najmä chorvátski kolonisti z Rakúska a Uhorska. Dúbravské noviny priniesli v roku 2003 článok o historickom príbehu zjavenia Panny Márie na tomto mieste, a tak si namiesto postavičky malej Bernadety môžeme na tomto mieste skôr predstaviť kľačiaceho slepého farára. V čase začiatku nášho príbehu bola Dúbravka bez kňaza. Katolícke sviatosti chodil vysluhovať kňaz z Devína, pričom vždy musel prejsť cez hory. V nepriaznivom počasi bola chôdza obzvlášť náročná. V miestach, kde dnes stojí kaplnka sa bohabojnému pastierovi zjavila v ožiarenej korune planej hrušky Panna Mária. Oznamila mu posolstvo a požiadala ho, aby ho povedal kňazovi, ktorý chodieval do Dúbravky. Pastier urobil, ako si Panna Mária želala, ale bohužiaľ kňaz jeho svedectvo neprijal. Veľmi sa na pastiera nahneval a vyhrotil ho, že klame. Pastier teda od neho odišiel. O krátky čas však spomínaný farár oslepol. V duši cítil, že to bol trest pre jeho neveru v zjavenie. V modlitbe sa rozhodol, že pôjde, hoc aj slepý, ako kajúcnik do Dúbravky. Po kľačiacku sa dostal až na kraj lesa, na Dúbravskú stranu kopca, a tu sa mu zrak vrátil. Správa o zjavení Panny Márie a o zázraku uzdravenia slepého farára sa rýchlo rozšírila a Dúbravku čoskoro navštevovali veriaci z blízkeho aj vzdialeného okolia. (zdroj: wikipedia.sk)

CHKO Dunajské Luhy, Malokarpatská vinná cesta, Vodné dielo Gabčíkovo a Galéria Danúbia, Bratislava Slovenské národné múzeum, divadlo a galéria, Bratislava ZOO a Botanická záhrada, Bratislava lesopark a horský park, Bratislava výlet loďou, Devín - sútok Dunaja a Moravy, Miloslavov - múzeum, Senec - Slnečné jazerá, Slovenský Grob - gurmánska husacina, Modra - múzeum a galéria, Vinosady - Náučný včelársky chodník, Kráľová pri Senci - múzeum včelárstva, Jelka - vodný mlyn.

Zaujímavosti

pravá podstata - premena

naše/vaše pohľady na rôzne skutočnosti spojené s putovaním

Už pred pár rokmi sa ku mne dostala táto myšlienka: „Pútnik nie je osadník, ktorý sa niekde usadil. Je na ceste. Dočasne bez domova. Odniekaľ vyšiel a niekam ide. Vyšiel z miesta, ktoré mohol nazývať alebo aj nazýval svojím domovom. Vyšiel a putuje. Môže očakávať, že sa vráti na miesto, odkiaľ vyšiel, ale ktovie, či sa tam ešte vráti. A ak sa aj vráti, už to bude iné miesto. Aj on bude iný. Pútnik je človek, ktorý sa mení. Už nikdy nebude rovnaký. Či už "vyrastie" alebo "sa zmenší" (pútnik rozumie), určite bude iný. Aj to miesto, na ktoré sa vráti, bude iné.“ Napísal ju p. Ján Poloha a my sme si ju s jeho súhlasom natrvalo požičali pre našu internetovú stránku. Počula som veľa rozhovorov pútnikov o tom, že samotná cesta je cieľom. Ako to teda je? Čo je vlastne púť? Prečo existujú pútnické cesty a čo je ich cieľom? Sú to pútnické miesta? Ján Poloha píše, že pútnik je meniaci sa človek. Skutočná púť je cestou zmeny. Pútnická cesta, ak sa má stať púťou, je cestou duchovnej zmeny. Pútnické miesto, ak sa má stať púťou, je miestom duchovnej zmeny. Dennodenne sa vydávame na rôzne cesty: do práce, do obchodu, do školy, k lekárovi... cieľ je pre nás určujúci. Cieľ púte je pre pútnika rovnako určujúci. Bez cieľu, ktorým je duchovná zmena, duchovný rast, ale i to „umenšenie sa“ sa z pútnickej cesty či miesta nikdy nestane púťou. Zostane len výletom, relaxom. V týchto dňoch pripravujem pre troch ľudí víkendovú púť v južných Čechách. Pripravujem program. Avšak to podstatné si musia pripraviť oni. Musia si pripraviť srdce, dušu na zmenu. Miesta, ktoré v rámci púte navštívime sú akoby nemenné konštanty, prítomné už stáročia. Kristus v bohostánku je rovnaký v Trnave ako aj v Českom Krumlove. Ten meniaci prvok, ktorý je pre púť určujúci, je naša duša. Ona potrebuje občas „odísť“ z toho svojho pomyselného „domova“ a spoznať viac. Duchovná vyprahlosť, plytkosť je tým štartérom, pre ktorý sa rozhodneme „z času na čas“ vyraziť na pútnickú cestu, k pútnickému miestu. No či sa z nej nakoniec stane púť, o tom sa rozhodne až časom, keď prijmem jej cieľ a tým je duchovná premena. Otvoriť v sebe hlbší rozmer, nechať sa naplniť, pochopiť, prijať. Je to rast duše, ochota vydať sa na cestu k duchovnej hĺbke. Príroda a krajina nám pomáhajú „nechať za sebou“ bežné starosti. Otvárajú naše vnútro novej krásy, iným ľuďom, či zážitkom a pod. Pútnická cesta nám môže pomôcť otvoriť dušu pre Boha. Pútnické miesto nám môže sprostredkovať duchovnú hĺbku, osvieženie. Avšak premenu duše uskutoční iba Boh, ktorému otvoríme priestor. V týchto dňoch otvárame pútnickú sezónu 2018. Budeme tvoriť viaceré pútnické programy, pripravovať pútnické miesta pre pútnikov, vytýčovať nové úseky pútnických ciest. Nezabudnime, že cieľom každej púte je duchovná premena a jej tvorcom je Boh. On je hlavným aktérom a činiteľom. On povoláva každého z nás konať v tomto diele a privádza nás k ľuďom, ktorí túžia po duchovnej zmene. On je jediným skutočným hýbateľom duchovnej zmeny. Nezoberme mu Jeho priestor. Priestor duše.

„STRATENÉ“ PÚTNICKÉ
MIESTA - LAMAČ

Na juh od farského kostola je vyvýšenina na ktorej stojí kaplnka svätej Rozálie. Postavil ju magistrát mesta Bratislavy v rokoch 1680-1682 z verejnej zbierky medzi mešťanmi, na pamäť veľkého moru,

ktorý zúrill v Bratislave. O jeho priebehu nás podrobne informuje správa mestského lekára Dr. Karola Raygera.. Podľa Raygerovho popisu mor sa v Bratislave objavil roku 1678 a s prestávkami kosil bratislavské obyvateľstvo až do začiatku decembra 1679. Mnohí mešťania utiekli do Rakúska a na Moravu. Iní opúšťali svoje príbytky, usadzovali sa v provizórnych domoch v blízkych lesoch a vinohradoch a niektorí bývali dokonca na lodiach spustených na Dunaj. Ale ani tu neunikli smutnému osudu, lebo i tak celé štvrte mesta takmer úplne vymreli. Počas morovej epidémie v Bratislave zomrelo viac ako 12.000 ľudí, okrem tých, čo zomreli vo vinohradoch, poliach a iných miestach. Následky moru boli katastrofálne. Obchodný život v meste takmer úplne zanikol, hrozivo sa zväčšil počet zbojníkov a zdecimované obyvateľstvo trpelo hladom, lebo pre nepretržité dažde nedozrela ani úroda. Nešťastné obyvateľstvo hľadalo svoju záchranu iba v nadprirodzenej moci. Konalo procesie s relikviami sv. Jána Almužníka a urobilo prísľub, že po odvratení moru z verejných zbierok postaví kaplnku sv. Rozálie v Lamači. Za spomenutých okolností je teda prirodzené, že mešťania v rokoch 1680-1682 splnili svoj sľub. Toto dosvedčuje niekoľko písomností, zachovaných v archíve mesta Bratislavy. Predovšetkým je to listina, ktorú 5. decembra 1680 o tejto veci vydala rada mesta Bratislavy. Hovorí sa v nej o nesmiernych útrapách a škodách, ktoré v meste spôsobil minuloročný mor. Pripomína sa tu aj spoločný sľub mešťanov, ktorého splnením, ako dúfali, odvrátia hnev Boží od nešťastného mesta. Z ďalšieho textu listiny vyplýva, že týmto sľubom bolo postavenie kaplnky sv. Rozálie v Lamači. Rada mesta Bratislavy vyzýva totiž v našej listine mešťanov a ostatné obyvateľstvo Bratislavy, aby svojimi darmi prispeli na stavbu kostolíka sv. Rozálie v Lamači, a dodáva k tomu, že jeho základy sa už začali stavať. Je teda nesporné, že mesto začalo stavať našu kaplnku už roku 1680. Základný kameň k tejto stavbe za prítomnosti celej mestskej rady, početného duchovenstva a iných významných osobností 25. júna 1680 posvätil bratislavský prepoš Ján Kalmanczay. Z toho plynie, že stavbu kaplnky začali najneskôr toho dňa. Dokončenie stavby sa však pretiahlo až do roku 1682. Vieme, že už 4. septembra 1681 na deň sv. Rozálie celá mestská rada a početné duchovenstvo navštívilo ešte nedostavanú kaplnku. Teda od roku 1681 na deň sv. Rozálie sa na čele s mestskou radou každoročne konala votívna púť ku kaplnke. Púť zanikla až v posledných rokoch druhej svetovej vojny. Kaplnku v 18. a 19. storočí niekoľkokrát opravili, ale pôvodná stavba sa tým nezmenila. Tak napríklad na 100. výročie dokončenia stavby (1782) dalo mesto urobiť dôkladnú opravu kaplnky. Ďalšia väčšia oprava bola roku 1904 keď starú šindľovú strechu vymenili za eternitovú krytinu. Pred prvou svetovou vojnou blesk zničil starý kríž i strechu veže a poškodil aj vnútorné zariadenie. Dôkladnú opravu celej kaplnky s nákladom 100.000 Kčs previedlo mesto v auguste roku 1944. Pri prechode frontu za druhej svetovej vojny 4. a 5. apríla 1945 neutrpela kaplnka väčšie škody. Poškodené boli iba vonkajšie steny a to guľometnou paľbou i niekoľkými mínami, ktoré vybuchli v bezprostrednej blízkosti kaplnky. Ale už na jar nastávajúceho roku Bratislava opravila tieto škody.

zdroj: www.lamac.sk

HRADY, ZÁMKY, KAŠTIELE

Rusovce - kaštieľ a Antická Gerulata, Bratislava hrad a múzeum, Devín - hrad a Sandberg, Svätý Jur - hrad Biely Kameň a múzeum, Bernolákovo - kaštieľ park a golf, Pezinok - hrad a múzeum, Ivánka pri Dunaji - kaštieľ a mohyla M. R.

Štefánika, Veľký Biel - kaštieľ a múzeum, Malinovo - kaštieľ, Tomášov - kaštieľ a park, Malinovo - kaštieľ a park, Hubice - kaštieľ a park, Čakany - kaštieľ, Tonkovce - kaštieľ a park.

NKP - Šamorín - Kostol sv. Margity, Hamuliakovo - Kostol Svätého kríža, Kostolná pri Dunaji - Kostol Panny Márie Ružencovej, Most pri Bratislave - Kostol Božského srdca, Nová Dedinka - Kostol Premenenia Pána, Šenkvice - Kostol sv. Anny, Boldog - Kostol Panny Márie Nanebovzatej, Štvrtok na Ostrove - Kostol sv. Jakuba staršieho, Limbach - Kostol sv. Teobalda, Bratislava Vajnory - Kostol Sedembolestnej Panny Márie, Bratislava - Kostol zvestovania Pána, Bratislava - Kostol sv. Alžbety, Bratislava Podunajské Biskupice - Kostol sv. Mikuláša, Bratislava Rača - Kostol sv. Filipa a Jakuba, Bratislava - Kostol sv. Jána z Mathy, Bratislava - Kostol sv. Štefana.

SAKRÁLNE SKVOSTY

Na Slovensku 21 kalvárií patrí medzi oficiálne pútnické miesta. Pán Miroslav Lisinovič už viac ako 10 rokov putuje slovenskými kalváriami... ako hovorí nachádza tu tiché prostredie v prírode, fyzickú námahu, pekné výhľady, no najmä priestor na modlitbu a meditáciu.

Kedy a ako vznikol Váš blog zameraný na prezentáciu slovenských kalvárií a prečo Vás oslovili práve kalvárie?

Blog som si založil na konci roka 2007 ako vhodnú platformu pre moje fotoreportáže. Na začiatku bolo mojím cieľom zdokumentovať asi desať - pätnásť kalvárií s viacerými zastaveniami. V tom čase som veľa cestoval po Slovensku, medzi moje záujmy patrilo cestovanie železnicou, fotografovanie vlakov, architektúry a prírody. Mal som chuť skúsiť niečo nové a na fotografovaní kalvárií ma lákalo aj spojenie architektúry a krajiny. Za uplynulých desať rokov som navštívil 206 krížových ciest, niektoré aj viackrát.

Spadá stavba krížových ciest už do obdobia prvých kresťanov, alebo prišla neskôr?

Výstavba prvých kalvárií sa uskutočnila až v novoveku a súvisela s barokovou zbožnosťou vtedajšej spoločnosti. Prvá kalváriu na Slovensku postavili z Trnavy do Modranky, no zanikla už v 19. storočí. Najstaršia dodnes zachovaná kalvárska cesta začína pri farskom kostole v Banskej Bystrici a vedie do Španej Doliny, jej dĺžka je 11 kilometrov. Súbor s ôsmimi zastaveniami postavili okolo roku 1665. V rovnakom období vznikla aj kalvária v lokalite Sivá Brada pri Spišskej Kapitule, ktorá je po nedávnej obnove opäť dôstojnou súčasťou sakrálnych krajiny – tzv. Spišského Jeruzalema.

Sv. František z Assisi ako prvý slávil Vianoce so znázornením Betlehemskej maštalky... Ak mám správnu informáciu mnohé kalvárie na našom území vybudovali jezuiti... Prečo v Cirkvi vznikla aj takáto vonkajšia obrazná forma hlbokého kontemplácie?

Dôvody na postavenie kalvárií boli rôzne - výstavbu veľkých súborov podporovali cirkevní alebo svetskí hodnostári, ale prispievali aj jednoduchí ľudia. Najčastejšie išlo o prejav nábožnosti, ale mohlo to byť aj z dôvodu udeleného pokánia za svoje hriechy. Fyzická námaha vynaložená na prekonanie stúpania do kopcov, na ktorých vznikali prvé kalvárie, upriamovali pútnika na hlbšiu meditáciu nad utrpením Pána pri ceste na Golgotu.

V súčasnosti majú krížové cesty 14. zastavení, ale vieme, že prvé kalvárie boli iné. Aké? Máme ešte na Slovensku kalvárie s iným počtom zastavení, prípadne s "nie tradičnými" zastaveniami? Prekvapila Vás niektorá krížová cesta?

Počet a obsahová náplň zastavení sa vyvíjala postupne, prvé kalvárie v barokovom období mali 5 až 8 zastavení. Neskôr sa ustálil počet zastavení krížových ciest na čísle 14. V poslednom období vznikli súbory aj s 15. zastavením, ktoré zobrazuje Ježišovo zmŕtvychvstanie. Menší počet zastavení majú na Slovensku staršie kalvárske cesty, napr. Bojnica, Červený Kameň, Horná Roveň, Spišská Kapitula či Špania Dolina. Niektoré kalvárie zase majú väčší počet zastavení ako je obvyklých 14, sú doplnené napr. bolesťami Panny Márie či udalosťami pred nástupom na krížovú cestu (Ježiš v Getsemanskej záhrade, bičovanie, výjav Ecce homo...). Z týchto spomeniem kalvárie v Banskej Štiavnici, Nitrianskom Pravne – Solke

a Hliníku nad Hronom. Na Slovensku máme aj čisto ružencové kalvárie, napr. v Skalitom a Jelitove na Kysuciach je sedem zastavení sedem-bolestného ruženca a v Senohrade 15 kaplniek s tajomstvami radostného, bolestného a slávnostného ruženca. Pokračovanie krížovej cesty – Cesta svetla sa nachádza v Gaboltove a Moldave nad Bodvou.

Kalvárie predstavujú aj nevšedné umelecké skvosty. Ktoré sú na našom území podľa Vás zvlášť osobité a prečo?

Najkrajšia, najväčšia a zároveň najhodnotnejšia slovenská kalvária stojí nad Banskou Štiavnicou. Barokové dielo jezuitského pátra Františka Pergera z polovice 18. storočia pozostáva z 23 stavieb a momentálne sa podrobuje veľmi potrebnej a nákladnej obnove. Výnimočnou je pre mňa kalvária v Prešove, ktorá bola miestom častých prechádzok s mojou, dnes už manželkou.

V Jeruzaleme je oficiálna krížová cesta súčasťou mesta. Ako je to u nás? Sú krížové cesty bežne súčasťou obce/mesta?

Ak sa na to pozriem štatisticky, väčšina krížových ciest na Slovensku sa nachádza v obciach a mestách, najčastejšie v areáli kostola. Ide prevažne o malé súbory, ktoré vznikli na cirkevnom pozemku a verejná pobožnosť krížovej cesty tu je aj celkom praktická a dostupná najmä pre staršiu generáciu.

Ktoré kalvárie Vás pri putovaní najviac oslovili?

Mňa najviac zaujali práve krížové cesty v tichom prírodnom prostredí. Nielen na kopcoch, ale aj v rovine na odlahľých miestach. Takých máme na Slovensku desiatky, napr. lokality Solka pri Nitrianskom Pravne, Nitra, Skalica, Hliník nad Hronom, Veľké Uherce, Krížová Ves, Kláštor pod Znievom, Strekov a mnoho iných. Osobitou je kalvária na Slanickom ostrove, na tú sa návštevník dostane iba loďou. Bývalá obec Slanica aj tri zastavenia krížovej cesty sú dnes totiž zatopené vodami Oravskej priehrady.

Sú kalvárie súčasťou len katolíckeho náboženstva alebo majú krížové cesty aj iní kresťania?

Krížové cesty sú súčasťou duchovnej spirituality latinskej cirkvi. Na Slovensku sa však nachádza aj niekoľko krížových ciest, ktoré vybudovali gréckokatolíci (napríklad Humenné, Kojšov). Pokiaľ je mi známe, iné kresťanské cirkvi kalvárie nemajú.

Zmenilo Vás v niečom mapovanie a blogovanie zamerané na kalvárie? Čo Vám priniesla táto práca/záľuba?

Rád cestujem, fotografujem a spoznávam nové miesta. Precestoval som takmer celé Slovensko, no stále ma láka množstvo miest, na ktorých som ešte nebol. Nielen kalvárie, ale najmä stredoveké kostoly po celom Slovensku. Moje mapovanie slovenských krížových ciest je aj vyjadrením mojej viery formou propagácie sakrálnych pamiatok.

Pripravujete aj nejakú formu publikácie našich slovenských kalvárií? (napr. umeleckú, dokumentárnu)

Vydanie knihy s fotografiami z môjho putovania kalváriami vo vlastnej réžii neplánujem. Ak by ma však oslovilo nejaké vydavateľstvo s konkrétnou ponukou, rád budem spolupracovať.

POZVANIE

pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispejte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB...

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií.

Texty pripravili: Mgr. Mária Prekopová, František Turanský, Mgr. Žaneta Šušoliová

Fotografie: František Turanský, Ing. Vladimír Šušolík • Grafické spracovanie: Alfa a Omega, s.r.o.

Svoje postrehy, rady a pripomienky posielajte na adresu: putnickiemiesta@gmail.com

Asociácia pútnických organizácií, Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41

NEPREDAJNÉ, VOĽNE ŠÍRITEĽNÉ